

[Marius Buhl.]

øjeblikket biblioteker i ca. tre fjerdedele af Danmarks sogne, og når man tager tiden fra 1920 til 1950, tre tiår, vil det altså sige, at der i hvert af disse tiår er kommet biblioteker i en fjerdedel af sognene, og man skulle deraf kunne slutte, at den manglende fjerdedel vil komme til i det resterende tiår indtil 1960. Det kan man imidlertid ikke, for der kommer altid et punkt, hvor det går mere trægt opad, men jeg tror alligevel, der kan opnås meget i de sidste 400 sogne.

Nu er det vist taget lidt råt, når man siger 400 sogne. Der er ganske sikkert taget en del sogne med, som ligger så nær ved større byer, at de praktisk talt ikke har brug for biblioteker, da beboerne dér kan gå hen og låne i det større og bedre bibliotek i byen omtrent ligeså let, som om det lå i deres eget sogn, og så er det jo urimeligt, at de skal have et. Men med hensyn til den del, der bliver tilbage, vil man ad frivillig vej kunne nå langt endnu. Jeg vil meget hellere end til tvangsforanstaltninger være med til at afsætte et eller andet skikkeligt beløb, som kunne bruges til agitationsarbejde i disse sogne. Der er nok en del herinde, der har set, hvordan et forsamlingshus kunne ligesom løfte sig på fire gloende pæle, når Jørgen Banke i sin tid talte om værdien af et bibliotek, og de forsamlede mennesker blev så begejstrede og interesse-rede, at de gik med til det og undrede sig over, at sognet ikke ligefrem var sunket ned i barbari, fordi det ikke havde haft noget bibliotek til dato. Jeg tror, at hvis man fortsatte dette agitationsarbejde og gjorde henstillinger til sognene, ville der kunne udrettes meget, jeg er lige ved at sige, at så kunne alt udrettes. Vi er imod at tvinge kommunerne; det er farligt, idet tvang altid avler modstand, og dette ville ikke være gavnligt. Jeg må holde på, at initiativet på en eller anden måde skal komme fra det sted, hvor biblioteket skal etableres.

Det samme gælder med hensyn til tilskudet. Loven appellerer i sig selv til kommunerne om at give store tilskud. Jeg synes, det er en såre heldig tilskudsform, denne lov har, idet tilskuddene skal gives i forhold til det, kommunerne selv vil yde, og derved appellerer man til de stedlige myndigheder om at yde tilskud. Det er udmærket, at et bibliotek kan henvende sig til kommunen og sige: hvis I vil give 500 kr. mere, får vi ialt 900 kr., for så får vi 400 kr. af staten. Kommunalbestyrelser er gode til at regne; de kan hurtigt høre, at det i og for sig er et frugtbart regnestykke, og der er

på den måde opnået gode tilskud i en meget stor del af kommunerne. Der er andre, hvor det skorter på tilskud — det være indrømmet —, men jeg vil alligevel holde på, at den frivillige vej er den bedste og den, man kommer længst ad. Når de hjemlige myndigheder bliver stillet overfor tvangsforanstaltninger, vil de stritte imod.

Noget lignende gælder om de beføjelser, som lovforslaget tillægger biblioteksmyndighederne med hensyn til rådgivning. Jo vist skal de være rådgivende, og hvert bibliotek har haft udmærket nytte af den rådgivende institution, som vi har i øjeblikket i centralbibliotekerne, og dem rådfører de sig med. Men den hjemlige styrelse skal ikke kunne føle sig ligesom gået for nær med hensyn til bogkøb og forskellige andre ting. Dette skal og må tages ud af loven. Jeg tror, det tjener sagen bedst.

Når kommunen, som der står i bemærkningerne, med tilskud fra staten faktisk bærer 90 pct. af bibliotekernes økonomi uden at være tvunget, må jeg da spørge, hvorfor man så skal indføre tvangsforanstaltninger. Jeg synes i det hele taget ikke, at argumentationen er god her.

En lignende argumentation er anvendt for bestemmelsen om, at der ikke må kræves betaling for hjemlån. Det mener jeg forøvrigt heller ikke der bør, men jeg kan ikke se, at der er nogen større ulykke i det. Argumentationen for den foreslåede bestemmelse lyder omtrent som følger: det viser sig, at der næsten ikke er biblioteker, som kræver betaling for hjemlån. Der er kun 14, og af disse 14 er der ingen, der kræver mere end 2 kr. årligt for hjemlån. Altså, da næsten ingen biblioteker gør det, og beløbet er så minimalt, at det ingen som helst rolle spiller for den, der skal betale det, skal det forbydes. Jeg synes, der var mere rimelighed i at sige i bemærkningerne, at hvis man kunne bevise, at flere og flere krævede betaling for hjemlån, og satserne blev så store, at det virkede generende for udlånene, måtte man skride ind. Men når udviklingen af sig selv går i den retning, at betalingen ikke betyder noget som helst, hvorfor så komme med en lovparagraf desangående? Jeg hænger mig ikke i denne paragraf, for i almindelighed må udlånene fra bibliotekerne være gratis.

Af de bemærkninger, jeg har gjort her, vil man kunne forstå, at mit parti vil stille sig velvilligt overfor en stor del af lovforslaget, men må have betænkeligheder med hensyn til de foreslåede tvangsforanstaltninger.